

*Π.3.2.1 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες,
σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε
30 διδακτικές ώρες ανά τάξη*

Νεοελληνική Γλώσσα

Β΄ Λυκείου

Τίτλος:

«Ας μιλήσουμε για τον ρατσισμό»

ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΣΕΦΕΡΛΗ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2013

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σεναρία και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας δευτεροβάθμιας: Δημήτρης Κουτσογιάννης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Ας μιλήσουμε για τον ρατσισμό

Δημιουργός

Παναγιώτα Σεφερλή

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

(Προτεινόμενη) Τάξη

Β΄ Λυκείου

Χρονολογία

Μάρτιος 2013

Διδακτική/θεματική ενότητα

2η ενότητα: Βιογραφικά είδη, θέματα για συζήτηση και έκφραση – έκθεση σχετικά με τον χαρακτηρισμό ατόμου, τις στερεότυπες αντιλήψεις, τον φυλετικό και κοινωνικό ρατσισμό.

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

4/5 διδακτικές ώρες

Χώρος

Ι. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: εργαστήριο πληροφορικής (για την παραγωγή των κειμένων), αίθουσα διδασκαλίας εξοπλισμένη με διαδραστικό πίνακα ή υπολογιστή και προβολικό (για την παρουσίαση στην ολομέλεια).

Π. Εικονικός χώρος: Wiki, ιστολόγιο, ιστοσελίδα σχολείου.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Δεν απαιτούνται ιδιαίτερες γνώσεις και δεξιότητες εκ μέρους των μαθητών για την υλοποίηση του σεναρίου, ωστόσο θα διευκόλυνε η προηγούμενη εμπειρία τους στη συνεργατική γραφή και, μάλιστα, στο περιβάλλον του επεξεργαστή. Συνακόλουθα, είναι απαραίτητος αντίστοιχος των ομάδων αριθμός υπολογιστών. Εφόσον τα παραγόμενα κείμενα αναρτηθούν στο Wiki ή σε άλλο περιβάλλον του Web 2.0, είναι απαραίτητη η εξοικείωση του διδάσκοντος με τα περιβάλλοντα αυτά.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο είναι πρόταση διδασκαλίας.

Το σενάριο στηρίζεται

—

Το σενάριο αντλεί

—

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η πρόταση εστιάζεται στην παραγωγή συνεργατικού γραπτού λόγου εκ μέρους των μαθητών πάνω στο θέμα του ρατσισμού. Η κάθε ομάδα, έχοντας στη διάθεσή της ένα κείμενο αφετηρίας το οποίο θίγει μια όψη του ρατσισμού, φανερή ή λανθάνουσα, δημιουργεί το δικό της κείμενο, υιοθετώντας συγκεκριμένο ρόλο και οπτική γωνία, υπό την οποία ερμηνεύει το φαινόμενο του ρατσισμού. Επίσης, τα ζητούμενα κείμενα καλύπτουν ένα, σχετικά ευρύ, ρεπερτόριο κειμενικών ειδών: επιστολή, ημερολόγιο, προσωπική αφήγηση, άρθρο, ομιλία, σε συνάρτηση με τον ρόλο που καλούνται να υποστηρίξουν. Ο σκοπός είναι, όχι μόνο να ασκηθούν οι μαθητές, ως γράφοντες, στα συγκεκριμένα είδη, αλλά, υιοθετώντας συγκεκριμένο ρόλο, να αναπτύξουν, ως ένα βαθμό, την ενσυναίσθησή τους απέναντι στον άλλο, τον ξένο, τον διαφορετικό. Η παρουσίαση των κειμένων στην ολομέλεια θα δείξει ως ποιο βαθμό οι μαθητές μπόρεσαν να αναπτύξουν τέτοιες ικανότητες και θα αποτελέσει βάση για τη

συζήτηση γύρω από τις σύγχρονες όψεις του ρατσισμού, φανερού ή λανθάνοντος. Η ανάρτηση των κειμένων είτε στο Wiki/Blog της τάξης είτε στην ιστοσελίδα του σχολείου, με τη μορφή αφιερώματος, προσδίδει έναν χαρακτήρα αυθεντικότητας στην όλη μαθησιακή διαδικασία (Collis & Moonen, 2005).

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Η συνεργατική παραγωγή των κειμένων παραπέμπει σε κονστрукτιβιστικού τύπου μαθησιακές διαδικασίες. Η διαπραγμάτευση των εννοιών του ρατσισμού, των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων γίνεται στο πλαίσιο της ομάδας και, ευρύτερα, στο πλαίσιο της ολομέλειας. Την από κοινού οικοδόμηση της γνώσης ενισχύει η ανάρτηση των μαθητικών κειμένων στο περιβάλλον του ιστολογίου ή του Wiki. Κατ' αυτόν τον τρόπο τα κείμενα ανακοινώνονται και διαμοιράζονται τόσο στο πλαίσιο της φυσικής κοινότητας/τάξης όσο και στο πλαίσιο της ψηφιακής, παρέχοντας τη δυνατότητα στους μαθητές να έχουν συνεχή πρόσβαση στο μαθησιακό υλικό και να συμμετέχουν ενεργά στη διαδικασία πρόσληψής τους με την κατάθεση σχολίων (Μπαλτά κ.ά., 2011).

Το ζητούμενο για τον εκπαιδευτικό είναι η διαμόρφωση ενός παιδαγωγικού πλαισίου, σύμφωνου με την παιδαγωγική των γραμματισμών, που επιτρέπει στους μαθητές να συμμετέχουν ενεργά στη διαδικασία μάθησης, δηλαδή στην πρόσληψη και την παραγωγή κειμένων. Ειδικότερα για τα φιλολογικά μαθήματα, που μας ενδιαφέρουν εδώ, τα υπό διαπραγμάτευση κείμενα είναι κείμενα που έχουν νόημα για τους μαθητές και δημιουργούν προϋποθέσεις για μια κριτική προσέγγισή τους. Πώς μεταφράζεται αυτό σε επίπεδο τάξης; Ότι ο λόγος των μαθητών θεωρείται ισοδύναμος με αυτόν του δασκάλου. Ότι οι μαθητές, ως πολιτισμικά υποκείμενα, φέρουν τις δικές τους αναπαραστάσεις και προσδίδουν τις δικές τους σημασίες στα κείμενα. Ότι ο ρόλος του δασκάλου είναι, ακριβώς, να ενθαρρύνει την εξωτερίκευση των αναπαραστάσεων αυτών και την προσωπική νοηματοδότηση των κειμένων εκ

μέρους των μαθητών. Με αυτές τις προϋποθέσεις δημιουργούνται συνθήκες διαλόγου μεταξύ των πολιτισμών, μεταξύ του κυρίαρχου λόγου του σχολείου και των λόγων που φέρουν τα υπό διαπραγμάτευση κείμενα αλλά και των λόγων που φέρουν οι ίδιοι οι μαθητές (Χατζησαββίδης, χ.χ.).

Τέλος, με την παραγωγή γραπτού λόγου στο περιβάλλον του επεξεργαστή, οι μαθητές συνειδητοποιούν σταδιακά ότι το γράψιμο δεν αποτελεί μία εφάπαξ και στατική διαδικασία, αλλά ότι απαιτεί διαδοχικές αναγνώσεις και γραφές, πειραματισμούς, εναλλακτικές εκδοχές μέχρι την τελική. Η ρευστότητα του ηλεκτρονικού κειμένου απελευθερώνει από τις πρακτικές δυσκολίες του χειρόγραφου (μουτζούρες, νεότερες προσθήκες με «αστεράκια», γράψιμο από την αρχή του κειμένου) και ενισχύει τον συλλογικό πειραματισμό (Κουτσογιάννης, 1998).

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Η μορφή των σύγχρονων πολυπολιτισμικών κοινωνιών αναδεικνύει ως ζητούμενο την αναθεώρηση των στάσεων των υποκειμένων απέναντι σε ό,τι θεωρούν ξένο, άγνωστο, διαφορετικό, αλλότριο, ως προς τα φυλετικά χαρακτηριστικά, τη γλώσσα, τη θρησκεία, την κουλτούρα, το φύλο, τις σεξουαλικές επιλογές ή άλλα κοινωνικά χαρακτηριστικά. Από τη στιγμή που οι ποικίλες ετερότητες αποτελούν εγγενές χαρακτηριστικό του σύγχρονου σχολείου και η αποδοχή και αρμονική συνύπαρξη βασικό αίτημα, η μαθησιακή διαδικασία θα πρέπει να ενσωματώσει τέτοιες δράσεις που να βοηθούν τα παιδιά και τους εφήβους να διαχειρίζονται αποτελεσματικά ζητήματα που έχουν να κάνουν με την προβολή του εγώ, τον φόβο και την αποδοχή του άλλου, τη βία, την προκατάληψη, τα στερεότυπα κλπ. Στο πλαίσιο μιας τέτοιας προβληματικής αναμένουμε από τους μαθητές:

- Να προβληματιστούν σχετικά με την εσωτερίκευση στερεοτύπων και προκαταλήψεων απέναντι σε ανθρώπους ή ομάδες που θεωρούν

διαφορετικούς/ές, ξένους/ες και τις συνέπειες που επιφέρουν τέτοια εδραιωμένα σχήματα και συμπεριφορές σε άτομα και σύνολα.

- Να αναπτύξουν ικανότητες ενσυναίσθησης, υιοθετώντας τον ρόλο και την οπτική του άλλου και διαφορετικού.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Η υιοθέτηση ενός ρόλου και μιας οπτικής γωνίας συνεπάγεται και γλωσσικές επιλογές σε επίπεδο λεξιλογίου και γραμματικοσυντακτικών δομών, αλλά και ύφους που προσιδιάζει στην κατάλληλη περίπτωση. Το είδος κειμένου, όπως και οι αποδέκτες, καθορίζουν, επίσης, επιλογές σε επίπεδο μακροδομής. Με βάση τα παραπάνω οι στόχοι, οι σχετικοί με τη γλώσσα, είναι:

- Να ασκηθούν στην παραγωγή κειμενικών ειδών, όπως αυτών της επιστολής, του ημερολογίου, της προσωπικής αφήγησης, του άρθρου και της ομιλίας (προσχεδιασμένου προφορικού λόγου), οργανώνοντας το γλωσσικό υλικό βάσει των συγκεκριμένων ειδών.
- Να προσαρμόσουν το ύφος τους ανάλογα με την περίπτωση επικοινωνίας (ρόλος ομιλητή/γράφοντος, αποδέκτες, είδος κειμένου).
- Να τοποθετηθούν πάνω στο ζήτημα του ρατσισμού, υιοθετώντας συγκεκριμένο ρόλο και οπτική γωνία.

Γραμματισμοί

Το αίτημα της διαχείρισης προβλημάτων που έχουν να κάνουν με τη συνύπαρξη και συνεργασία στο πλαίσιο μιας κοινότητας και της ανάπτυξης ενεργούς και κριτικής στάσης απέναντι στα κοινωνικά δρώμενα σχετίζεται άμεσα με το γλωσσικό μάθημα, εφόσον μέσω της γλώσσας, κατά κύριο λόγο, ρυθμίζεται η κοινωνική ζωή και οι σχέσεις με τους άλλους. Η σύγχρονη πραγματικότητα, εκτός από το στοιχείο της ετερότητας, διαμορφώνεται από την ευρύτατη διάδοση των ΤΠΕ σε κάθε πεδίο και μορφή επικοινωνίας, γεγονός που πρέπει να λάβουμε υπόψη στον σχεδιασμό

εκπαιδευτικών προγραμμάτων και σεναρίων (Κουτσογιάννης, 2011). Επομένως, οι στόχοι σχετικά με τους γραμματισμούς είναι:

- Να ασκηθούν στη συνεργατική γραφή, εφόσον η νέα πραγματικότητα είτε ως σύνολο ετεροτήτων είτε ως κοινωνία των πολυγραμματισμών και της κοινωνικής δικτύωσης, υπαγορεύει κατά κάποιο τρόπο τέτοια συνεργατικά μοντέλα.
- Να ασκηθούν στο περιβάλλον του Επεξεργαστή Κειμένου, αξιοποιώντας τον ως μέσο πρακτικής γραμματισμού.
- Να εξοικειωθούν με τον δυναμικό χαρακτήρα της γραφής, πειραματιζόμενοι με επάλληλες γραφές, μετατροπές, προσθαφαιρέσεις και βελτιώσεις του αρχικού κειμένου.
- Να αναγνώσουν δημιουργικά και κριτικά πολυτροπικά κείμενα, αξιοποιώντας τα για την παραγωγή των δικών τους κειμένων.

Διδακτικές πρακτικές

Οι μαθητές ενθαρρύνονται να εκφράσουν τον δικό τους λόγο πάνω στις σύγχρονες όψεις του ρατσισμού, συνεργαζόμενοι προς την επίτευξη ενός τελικού προϊόντος που είναι το δικό τους κείμενο. Το μαθησιακό υλικό οικοδομείται σταδιακά στο πλαίσιο της ομάδας/κοινότητας από όλους τους μαθητές. Μια τέτοια προσέγγιση υπαγορεύει στόχους όπως:

- Να αναπτύξουν δεξιότητες συνεργασίας και να διευρύνουν την οπτική τους πάνω σε κρίσιμα ζητήματα κοινωνικής συμβίωσης, προάσπισης των δικαιωμάτων και αποδοχής του άλλου.
- Να αναπτύξουν στάση σεβασμού προς τους συμμαθητές τους, όχι μόνο κατά την παραγωγή των κειμένων, αλλά και κατά την παρουσίασή τους.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Πέρα από το γεγονός ότι στην ενότητα των «Βιογραφικών ειδών» του σχολικού εγχειριδίου προτείνεται ως θεματικός κύκλος για παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου ο ρατσισμός και οι συναρτώμενες με αυτόν έννοιες, όπως τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις, πολλές αφορμές μπορούν να δοθούν για να αναπτύξουν οι μαθητές τον προβληματισμό τους σχετικά με το θέμα αυτό. Για παράδειγμα, η 21η Μαρτίου, ως ημέρα κατά του ρατσισμού, θα μπορούσε να λειτουργήσει ως έναυσμα για τη δημιουργία ενός αφιερώματος στο πλαίσιο του οποίου οι μαθητές καλούνται να εκφραστούν και να συνθέσουν τα κείμενά τους. Επιπλέον, γεγονότα της επικαιρότητας, γεγονότα στον χώρο του σχολείου ή της ευρύτερης κοινότητας, που άπτονται του θέματος, μπορούν να διαμορφώσουν το κατάλληλο κλίμα και να προκαλέσουν στους μαθητές την ανάγκη και την επιθυμία να εκφραστούν.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Για το συγκεκριμένο θεματικό κύκλο το ΑΠΣ και οι [σχετικές οδηγίες](#) διατυπώνουν τον εξής στόχο: «να ευαισθητοποιήσει τους μαθητές γύρω από τα διάφορα κοινωνικά προβλήματα και να τους ενισχύσει στην προσπάθειά τους να κατανοήσουν και να ερμηνεύσουν τον κόσμο που τους περιβάλλει. Ειδικότερα να κατανοήσουν και να ερμηνεύσουν τις ανθρώπινες σχέσεις καθώς και τις επιπτώσεις σ' αυτές που προκαλούν οι διάφορες προκαταλήψεις και τα στερεότυπα». Επιπλέον, τα Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας της αντίστοιχης τάξης ανθολογούν κείμενα που μπορούν να λειτουργήσουν ως κείμενα αφετηρίας για την ανάπτυξη σχετικού προβληματισμού, όπως λ.χ., το κείμενο [Παραρπάμα](#) του Δημοσθένη Βουτυρά, [Τα χταποδάκια](#) του Μ. Καραγάτση, «[Η ομορφιά του κόσμου](#)» (απόσπασμα από το *Στου Χατζηφράγκου*) του Κοσμά Πολίτη.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Οι ΤΠΕ αξιοποιούνται, καταρχάς, ως μέσα πρακτικής γραμματισμού για τη δημιουργία των κειμένων των μαθητών στο περιβάλλον του επεξεργαστή και την εξοικειώσή τους με το δυναμικό χαρακτήρα της γραφής (Κουτσογιάννης, 1998). Κατά δεύτερον, τα εργαλεία του Web 2.0, όπως το ιστολόγιο ή το Wiki, μπορούν να αποτελέσουν περιβάλλοντα για την ανάρτηση των μαθητικών κειμένων, να προσδώσουν δηλαδή το ζητούμενο της αυθεντικότητας στις περιστάσεις επικοινωνίας (Μπαλτά κ.ά., ό. π.).

Κείμενα

Υποστηρικτικό/εκπαιδευτικό υλικό

[Επιθέσεις εναντίον μεταναστών](#): Επιστολή του προέδρου της αφγανικής κοινότητας προς τον Έλληνα πρωθυπουργό.

[Κάνε τη διαφορά... μίλα τώρα](#): Βίντεο για τον σχολικό εκφοβισμό στο πλαίσιο σχετικής καμπάνιας από το «Χαμόγελο του παιδιού».

[Οι ρόλοι στο σχολικό εκφοβισμό](#): Βίντεο για τον σχολικό εκφοβισμό από τον όμιλο καινοτόμων δράσεων του Λεοντείου λυκείου Ν. Σμύρνης.

Κ. Χ. Μύρης, «Δίπτυχο», Περιοδικό *Η Λέξη*, τ. 184, αφιέρωμα «μετανάστευση και μετανάστες», σ. 165.

[ΑΜΕΑ-Ναύπακτος](#): Βίντεο για τους ανθρώπους που κινούνται με αμαξίδιο.

Εγώ, ρατσιστής; Κόμικ σχετικά με το ρατσισμό. Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Λουξεμβούργο, 1998.

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

[Α' φάση: παραγωγή κειμένων στο εργαστήριο της πληροφορικής ή εναλλακτικά σε αίθουσα με ισάριθμους με τις ομάδες υπολογιστές \(2/3 ώρες\)](#): Ο διδάσκων, αν το κρίνει απαραίτητο, μπορεί να διαθέσει μία διδακτική ώρα (ή μέρος αυτής) για να ενημερώσει τους μαθητές σχετικά με τη μαθησιακή διαδικασία. Ειδικότερα, να θέσει

το πρόβλημα προς επίλυση, λ.χ., στο πλαίσιο της ημέρας κατά του ρατσισμού θα οργανώσουμε ένα αφιέρωμα το οποίο περιλαμβάνει την παραγωγή των δικών σας κειμένων (ποικίλα κειμενικά είδη, ποικίλες εκδοχές του φαινομένου και ποικίλες οπτικές). Στη συνέχεια μπορεί να κατανειμί τους μαθητές σε ομάδες, ανάλογα με τον εξοπλισμό της αίθουσας ή του εργαστηρίου σε υπολογιστές. Προτείνονται τα διμελή ή τριμελή ομαδοσυνεργατικά σχήματα. Όσο πιο εξοικειωμένη είναι η τάξη σε τέτοιες διαδικασίες, τόσο πιο εύκολα γίνεται η κατανομή των ομάδων. Ο διδάσκων έχει μια εικόνα για τη χημεία των ομάδων και μπορεί τη γνώση αυτή να την αξιοποιήσει αναλόγως. Τέλος, τους ενημερώνει για τον εικονικό χώρο στον οποίο θα φιλοξενηθούν οι εργασίες τους (ιστοσελίδα τάξης ή σχολείου, ιστολόγιο ή Wiki τάξης). Το ιστολόγιο ή το Wiki δίνουν τη δυνατότητα στον εκπαιδευτικό να έχει ήδη αναρτήσει τα φύλλα εργασίας, ώστε να πληροφορηθούν οι ομάδες για το αντίστοιχο παραγόμενο προϊόν, γεγονός που διευκολύνει από πλευράς χρόνου τη φάση της παραγωγής.

Το επόμενο δίωρο διατίθεται για την παραγωγή των κειμένων. Οι ομάδες καταλαμβάνουν τις θέσεις τους στους σταθμούς εργασίας και επεξεργάζονται το αντίστοιχο φύλλο εργασίας. Σε κάθε ομάδα αντιστοιχεί διαφορετικό παραδοτέο. Το συγκεκριμένο σενάριο προβλέπει έξι διαφορετικά φύλλα εργασίας. Σε κάθε φύλλο δίνεται ως αφετηρία ένα κείμενο, το οποίο θίγει μια όψη του ρατσισμού (λ.χ., φυλετικός, εθνικός, κοινωνικός κλπ.) και ζητείται ως παραγόμενο ένα άλλο κείμενο που διαλέγεται με το πρώτο ως προς το θέμα και τα πρόσωπα που συμμετέχουν, αλλά και ως προς το κειμενικό είδος. Τα κείμενα αφετηρίας διακρίνονται από ποικιλία: επιστολή δημοσιευμένη σε ιστολόγιο, κόμικ από σχετικό φυλλάδιο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, αφήγημα σε σχετικό αφιέρωμα του περιοδικού *Η Λέξη*, βίντεο για τον σχολικό εκφοβισμό και τα άτομα με κινητικά προβλήματα. Ανάλογη ποικιλία διακρίνει και τα ζητούμενα κείμενα: επιστολή, προσωπική αφήγηση, ημερολόγιο, άρθρο, ομιλία. Οι μαθητές καλούνται να υιοθετήσουν συγκεκριμένο ρόλο και οπτική γωνία, βάσει των οποίων ερμηνεύουν το φαινόμενο και το παρουσιάζουν. Ειδικότερα:

Η επιστολή του προέδρου της αφγανικής κοινότητας προς τον Έλληνα πρωθυπουργό μεταγράφεται σε επιστολή μαθητή, κατοίκου του Αγ. Παντελεήμονα, που ζει από κοντά περιστατικά βίας και ρατσιστικών εκδηλώσεων, τα οποία καλείται να σχολιάσει στην επιστολή του. Το τρίτοπρόσωπο αφήγημα για τη ζωή μιας μετανάστριας στην Ελλάδα μεταγράφεται σε επιστολή της ίδιας προς το γιο της, που έχει να τον δει δέκα χρόνια. Το βίντεο για τους ανθρώπους με κινητικά προβλήματα σε προσωπική αφήγηση. Τα βίντεο για τον σχολικό εκφοβισμό σε ημερολόγιο (του θύματος ή του θύτη ή του παρατηρητή) ή σε άρθρο σχετικό με το φαινόμενο. Το κόμικ για τις δύο διαφορετικές στιγμές από την καθημερινότητα του κου Ξενοφοβίδη σε ημερολόγιο ή, εναλλακτικά, σε άρθρο σχετικό με τα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις. Αναλόγως, το κόμικ για την προκατειλημμένη στάση ενός άντρα υπαλλήλου απέναντι στη νέα προϊσταμένη μεταγράφεται σε ομιλία της νέας προϊσταμένης προς τους άντρες υφιστάμενους ή, εναλλακτικά, σε άρθρο σχετικά με τη θέση της γυναίκας.

Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα είναι όχι μόνο να ασκηθούν οι μαθητές στα συγκεκριμένα κειμενικά είδη, αλλά να αναπτύξουν ικανότητες ενσυναίσθησης προσπαθώντας να μπουν στη θέση του Άλλου και να εκφραστούν, όπως πιθανόν θα εκφραζόταν εκείνος/η. Αυτά θα καθορίσουν και τα κριτήρια της αξιολόγησης των παραγόμενων κειμένων, την ικανότητα δηλαδή των μαθητών να προσαρμόσουν τον λόγο τους στην περίπτωση επικοινωνίας, ανάλογα με το είδος του κειμένου, το πρόσωπο που γράφει/μιλά, τους αποδέκτες και τον σκοπό για τον οποίο γράφει/μιλά. Η προσαρμογή του λόγου σχετίζεται με όλες τις επιλογές που θα κάνουν ως προς: α) το είδος των πληροφοριών σε σχέση και με την οπτική γωνία που υιοθετούν, β) την οργάνωση αυτών όχι μόνο σε προτασιακό/συντακτικό επίπεδο αλλά και σε σχέση με τη γραμματική που υπαγορεύει το αντίστοιχο κειμενικό είδος, γ) την επιλογή λεξιλογίου και ύφους σε σχέση με τον γράφοντα/ομιλητή, τους αποδέκτες και τον σκοπό (προβληματισμός, συγκίνηση, χιούμορ, καταγγελία, πειθώ κλπ.).

Ο υπολογιστής, στη φάση αυτή, αξιοποιείται ως μέσο πρακτικής γραμματισμού, όχι μόνο για να αναγνώσουν οι ομάδες τα ηλεκτρονικά/ψηφιακά κείμενα, αλλά και για να γράψουν τα δικά τους στο περιβάλλον του επεξεργαστή, αξιοποιώντας τα εργαλεία και τις αντίστοιχες εντολές. Μέσω αυτής της διαδικασίας εξοικειώνονται με τη δυναμική φύση της γραφής, τις προσθαφαιρέσεις, τις μετακινήσεις και εναλλαγές και τη συνεχή βελτίωση του αρχικού κειμένου μέχρι την τελική εκδοχή του. Η αποθήκευση των κειμένων στον ψηφιακό φάκελο της τάξης, που έχει δημιουργήσει ο διδάσκων, επιτρέπει την ηλεκτρονική διόρθωσή του και την ανάρτηση είτε στην ιστοσελίδα είτε στο ιστολόγιο/Wiki της τάξης/σχολείου.

Ο ρόλος του διδάσκοντος είναι συντονιστικός και υποστηρικτικός. Παρατηρεί διακριτικά την πορεία της εργασίας των ομάδων, επεμβαίνει όταν και εφόσον τον χρειαστούν για την επίλυση προβλημάτων, είτε σε σχέση με τη συνεργασία στο πλαίσιο της ομάδας είτε σε σχέση με το παραγόμενο κείμενο, και παρέχει ανατροφοδότηση.

Β' φάση: παρουσίαση των κειμένων στην ολομέλεια και συζήτηση, αίθουσα εξοπλισμένη με διαδραστικό πίνακα ή υπολογιστή και προβολικό (2 ώρες): Στη φάση αυτή οι ομάδες παρουσιάζουν τα κείμενά τους στην ολομέλεια. Ο διαδραστικός πίνακας ή ο υπολογιστής με το προβολικό χρησιμοποιούνται για την προβολή των κόμικς και των βίντεο (κείμενα αφηγηρίας). Προτού δηλαδή η κάθε ομάδα παρουσιάσει το κείμενό της, παρουσιάζεται το αντίστοιχο κείμενο αφηγηρίας που στάθηκε πηγή έμπνευσης για το παραγόμενο. Η συζήτηση στην ολομέλεια, βάσει των κειμένων (αρχικών και παραγόμενων), αναφέρεται τόσο στην ικανότητα των ομάδων να θίξουν το σχετικό πρόβλημα και τον βαθμό επιτυχίας σύμφωνα με τα κριτήρια που τέθηκαν (βλ. Α' φάση) όσο και τις όψεις/εκδοχές του ρατσιστικού φαινομένου. Αναμενόμενα αποτελέσματα εδώ είναι να εμπλουτίσουν οι μαθητές την εμπειρία τους σχετικά με το υπό συζήτηση θέμα και να εκφράσουν τον προβληματισμό τους.

Η δυνατότητα δημοσίευσης των κειμένων στο ιστολόγιο/Wiki συνεχίζει τον διάλογο στο πλαίσιο της ψηφιακής κοινότητας, γεγονός που θεραπεύει προβλήματα σχετικά με την επάρκεια του χρόνου, εφόσον στα συγκεκριμένα περιβάλλοντα μπορούν οι χρήστες να μοιραστούν τα κείμενα, να τα διαβάσουν και να καταθέσουν τα σχόλιά τους. Ο διδάσκων στη φάση αυτή συντονίζει τη συζήτηση και αναπλαισιώνει με συμπεράσματα την όλη διαδικασία.

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1. Επιθέσεις εναντίον μεταναστών

22/09/2011

Αξιότιμε κύριε Πρωθυπουργέ,

Με αφορμή τα τελευταία περιστατικά ρατσιστικών επιθέσεων, αποφασίσαμε να συντάξουμε την συγκεκριμένη επιστολή προκειμένου να σας ενημερώσουμε σχετικά με τις καθημερινές επιθέσεις σε βάρος προσφύγων και μεταναστών από ακραία στοιχεία. Ειδικότερα, στην περιοχή του Αγίου Παντελεήμονα και στην Πλατεία Αττικής, όπου διαμένουν αρκετοί αιτούντες άσυλο Αφγανικής καταγωγής και όχι μόνο, σημειώνονται καθημερινά βιαιοπραγίες με στόχο τους αλλοδαπούς κατοίκους. Στις περισσότερες περιπτώσεις τα θύματα χρειάστηκε να διακομιστούν στο νοσοκομείο για να τους περιθάλψουν.

Οι ενέργειες αυτές γνωρίζουμε ότι δεν αντιπροσωπεύουν την ελληνική κοινωνία στο σύνολο της, αλλά αντίθετα, αμαυρώνουν και προσβάλλουν την δημοκρατική συνείδηση του φιλόξενου ελληνικού λαού και γι' αυτό θεωρούμε ότι πρέπει να αντιμετωπιστούν άμεσα προτού πάρουν ανυπέβλητες διαστάσεις. Πιο συγκεκριμένα, από τις αρχές Αυγούστου έως και σήμερα έχει καταγραφεί πλήθος περιστατικών. Ενδεικτικά αναφέρουμε μερικά τα οποία σκιαγραφούν την κρισιμότητα της κατάστασης. Στις 16/8 στην περιοχή του Σταθμού Λαρίσης και επί της οδού Κωνσταντινουπόλεως και ώρα 21:30 ο Αφγανός αιτών άσυλο Αμπντούλ Ραχίμ δέχτηκε ρατσιστική επίθεση εκ μέρους ακροδεξιάς οργάνωσης. Στις 10/9 ο Μορταζά Χοσαϊνί, 15 ετών, δέχτηκε άγρια επίθεση στον Αγ. Παντελεήμονα και μεταφέρθηκε στο Νοσοκομείο αιμόφυρτος. Στις 8/9 ο Σαϊντ Γολάμ Χοσαϊνί, 17 ετών, ξυλοκοπήθηκε ενώ περίμενε στο φανάρι απέναντι από την εκκλησία του Αγ. Παντελεήμονα. Στις 10/9 μια ομάδα ατόμων επιβιβάστηκε στο λεωφορείο στη στάση του Αγ. Παντελεήμονα και ξυλοκόπησαν όσους αλλοδαπούς βρέθηκαν στον δρόμο τους. Ο Μοχτάρ Αλιζαντά, 27 ετών, ήταν ανάμεσα τους και καταγγέλλει το γεγονός.

Όλα τα παραπάνω περιστατικά έχουν καταγγεληθεί στην Αστυνομία. Ωστόσο, καμία ενέργεια εκ μέρους της Αστυνομίας δε μας έχει γνωστοποιηθεί μέχρι σήμερα. Οι επιθέσεις των συγκεκριμένων ακραίων ομάδων γίνονται καθημερινά ολοένα και πιο συχνές και άγριες. Στις 16/9, την ώρα που ο Υπουργός Μετανάστευσης του Αφγανιστάν συναντούσε τον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη, κ. Παπουτσή, τρεις Αφγανοί αιτούντες άσυλο δέχτηκαν άγρια επίθεση με δολοφονικές προθέσεις μπροστά στην οικία τους στον Αγ. Παντελεήμονα, οδός Περγάμου 31, με αποτέλεσμα ένας εξ αυτών, ο Ραχμί Αλί, 24 ετών, να διακομιστεί εσπευσμένα στο Λαϊκό Νοσοκομείο φέροντας βαριά τραύματα από μαχαιριές στο θώρακα. Ακόμη νοσηλεύεται διασωληνωμένος, έχοντας ευτυχώς διαφύγει τον κίνδυνο. Την ίδια στιγμή με διαφορά λεπτών ο Γολαμ Ρεζά 17 ετών δέχτηκε άγρια επίθεση και μεταφέρθηκε στο νοσοκομείο ΚΑΤ με βαριά τραύματα στο κεφάλι. Αφού ο Αφγανός Υπουργός μετανάστευσης και ο Αντιπρόεδρος της Αφγανικής Κοινότητας στην Ελλάδα μετέφεραν το πρόβλημα την ίδια μέρα στον Έλληνα Υπουργό, τονίζοντας τον κίνδυνο που φαίνεται να διατρέχουν ιδιαίτερα οι Αφγανοί στην Ελλάδα, η Αστυνομία για πρώτη φορά συνέλαβε τρεις από τους δράστες της επίθεσης. Πρέπει να σημειωθεί εδώ ότι συμβαίνουν καθημερινά πλήθος παρόμοιων επιθέσεων εις βάρος αλλοδαπών παρ' όλα αυτά, τα θύματα δεν τις καταγγέλλουν.

Το λυπηρό φαινόμενο των επιθέσεων σε συμπολίτες μας διχάζει το κοινωνικό σύνολο σε μια δύσκολη συγκυρία για τη χώρα, που απαιτεί την ενότητα και την αλληλεγγύη. Στην εποχή της οικονομικής κρίσης, οι μετανάστες μπορούν να συμβάλλουν θετικά στο μέτρο που τους αναλογεί, προβάλλοντας την εικόνα της χώρας στο εξωτερικό, αλλά και συμμετέχοντας στην οικονομική ζωή της. Τέτοιου είδους ρατσιστικές επιθέσεις αποτελούν σοβαρή απειλή για την αρμονική συνύπαρξη και την κοινωνική πρόοδο. Δεδομένης της κρισιμότητας της κατάστασης και προτού το πρόβλημα διογκωθεί, ζητάμε την άμεση παρέμβαση των αρμόδιων αρχών για την αποκατάσταση της ευνομίας, μέσω της άμεσης καταστολής τέτοιων περιστατικών και της απονομής δικαιοσύνης. Κλείνοντας, σας ευχαριστούμε προκαταβολικά για το έργο που επιτελείτε στην υπεράσπιση του κράτους δικαίου και της κοινωνικής συνοχής και ως ενεργοί πολίτες αυτής της χώρας βρισκόμαστε στη διάθεση σας για να συνδράμουμε στο έργο σας με όποιον τρόπο κρίνετε δυνατό.

Με εκτίμηση,

Ο Πρόεδρος της Αφγανικής Κοινότητας στην Ελλάδα

Γ. Μοχαμμαντί

Την επιστολή συνυπογράφουν:

Ελληνικό Φόρουμ Προσφύγων

Μ.Κ.Ο Asante

Αφρικανική Ένωση

Κενυάτικη Κοινότητα

Πηγή: <http://www.protagon.gr/?i=protagon.el.8emata&id=8914>

Παραγωγή κειμένου

Ως δεκαεξάχρονος μαθητής και κάτοικος του Αγίου Παντελεήμονα γίνεσαι καθημερινά μάρτυρας ρατσιστικών επιθέσεων σε βάρος προσφύγων και μεταναστών στην περιοχή σου. Συντάσσετε, ως ομάδα, μια επιστολή αξιοποιώντας στοιχεία και από την παραπάνω επιστολή, την οποία αποστέλλετε στο ιστολόγιο www.protagon.gr, σχολιάζοντας τα φαινόμενα αυτά από την οπτική γωνία του δεκαεξάχρονου μαθητή. (300 λ.)

2. Σχολική βία

Παρακολουθήστε τα δύο βίντεο που φιλοξενούνται στις παρακάτω ιστοσελίδες:

<http://www.hamogelo.gr/4-1/909/Sxolikos-ekfobismos>

<http://www.youtube.com/watch?v=EBEenHZEb74>

Παραγωγή κειμένου

α) Διαλέξτε έναν ρόλο από αυτούς που παρουσιάζονται στα παραπάνω βίντεο και προσπαθήστε να αφηγηθείτε στο ημερολόγιό σας την εμπειρία σας σχετικά με το φαινόμενο της σχολικής βίας, όπως το βιώνετε (από την οπτική του θύματος, του θύτη, του παρατηρητή κτλ.). (300 λ.)

β) Γράψτε ένα άρθρο σχετικά με το φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού, στο οποίο περιγράφετε το φαινόμενο, τα εμπλεκόμενα πρόσωπα-ρόλους, τις επιπτώσεις στα άτομα και τη σχολική κοινότητα και τους τρόπους αντιμετώπισης. Το άρθρο θα δημοσιευτεί στην ιστοσελίδα/wiki του σχολείου σε ειδικό αφιέρωμα («ας μιλήσουμε για το ρατσισμό»). (300 λ.)

3. Κ. Χ. Μύρης, *Δίπτυχο* (Σενάριο για Ντοκιμαντέρ)

Ναταλία από το Γκάμπροβο οδηγούσε μπουλντόζα, όταν στρωνόταν ο δημόσιος δρόμος που τράβαγε προς το βορρά. Ήξερε πότε η μηχανή χρειαζόταν λάδια, πότε τα φρένα ήταν φυρά και θέλαν σφίξιμο μ' ένα γαλλικό κλειδί νούμερο 3, πότε είχαν τα τακάκια φαγωθεί.

Συχνά τις Κυριακές έβαζε στο πίσω κάθισμα της μπουλντόζας το γιο της και τραβούσαν κατά την εξοχή. Στρώναν μέσα στους κατακόκκινους ροδώνες ένα ριγέ τραπεζομάντηλο, ανοίγαν μια κονσέρβα με ροζμπίφ, κόβανε με τα χέρια φρέσκο

ψωμί και τρώγαν· ο γιος έπινε λεμονάδα, η Ναταλία σλιμονβίτσα, οινόπνευμα καθαρό. Το βράδυ γύριζαν αργά στο σπίτι.

Η Ναταλία από το Γκάμπροβο έχει δέκα χρόνια στην Αθήνα. Δέκα χρόνια δεν έχει δει το γιο της, παλικάρι σωστό πια. Φροντίζει έναν κατάκοιτο παππού, γνωρίζει με ακρίβεια πώς λειτουργεί το πιεσόμετρο, πόσες σταγόνες πέφτουν στο λεπτό από τον ορρό, πόσα χαπάκια ο παππούς πρέπει να πάρει πρωί, μεσημέρι, βράδυ. Τα στιβαρά της χέρια, που κουμαντάριζαν με μαεστρία την μπουλντόζα δυο και τρεις φορές τη μέρα, σηκώνουν τον παππού από το κρεβάτι μήπως ανοίξει το δέρμα του από την κατάκλιση. Με λεπτούς χειρισμούς απολυμαίνει τον καθετήρα και, κάθε Κυριακή, κατηφορίζει στην Ομόνοια, βρίσκει τον οδηγό του πούλμαν που πάει στο Γκάμπροβο και στέλνει σ' ένα φάκελο κλειστό όλο το βδομαδιάτικο στο γιο της. Γυρίζοντας ανάβει ένα κερί στον Άγιο Θεράποντα και, κάνοντας αργά αργά τον σταυρό της, σιωπηλά προσεύχεται να δώσει ο Θεός να μην πεθάνει ο γέρος.

Περιοδικό *Η Λέξη*, τ. 184, Αφιέρωμα «Μετανάστευση και μετανάστες», σ. 165

Παραγωγή κειμένου

Η Ναταλία από το Γκάμπροβο στέλνει μαζί με το βδομαδιάτικο ένα γράμμα στον γιο της. Αξιοποιήστε στοιχεία της παραπάνω αφήγησης και γράψτε την επιστολή όπως νομίζετε ότι θα την έγραφε η Ναταλία. (300 λ.)

4. Η άλλη όψη του σκηνικού

Παραγωγή κειμένου

Το κόμικ με τίτλο «Η άλλη όψη του σκηνικού» παρουσιάζει δύο όψεις και στάσεις ζωής του κου Ξενοφοβίδη. Αξιοποιώντας τις δύο εικόνες συνθέτετε:

α) Ημερολόγιο στο οποίο, ως κος Ξενοφοβίδης, αφηγείστε τα γεγονότα δύο ημερών από τη ζωή του (1^η και 2^η εικόνα). Προσπαθήστε με τον λόγο να αναδείξετε την αντίθεση στη στάση, στα συναισθήματα, στις απόψεις του κου Ξενοφοβίδη απέναντι σ' αυτό που θεωρεί ξένο και διαφορετικό α) όταν είναι στη χώρα του, β) όταν ως τουρίστας επισκέπτεται μια άλλη χώρα. (300 λ.)

β) Άρθρο στο οποίο σχολιάζετε τα φυλετικά, πολιτισμικά στερεότυπα και προκαταλήψεις του εντόπιου πληθυσμού απέναντι στους αλλοδαπούς, ιδιαίτερα σ' αυτούς που διαφέρουν από μας ως προς το χρώμα, τη θρησκεία, την κουλτούρα. Το

άρθρο θα δημοσιευτεί στην ιστοσελίδα/wiki του σχολείου σε ειδικό αφιέρωμα («ας μιλήσουμε για το ρατσισμό»). (300 λ.)

5. Παλιά κλισέ

Παραγωγή κειμένου

Το κόμικ με τίτλο «Παλιά κλισέ» παρουσιάζει την αντιφατική στάση ενός υπαλλήλου απέναντι στις γυναίκες, ιδιαίτερα όταν αυτές αναλαμβάνουν θέσεις ευθύνης σ' έναν εργασιακό χώρο. Αξιοποιώντας το κόμικ, συνθέτετε:

α) Ομιλία (προσχεδιασμένο προφορικό λόγο) την οποία εκφωνεί η νέα προϊσταμένη του τμήματος απευθυνόμενη στους άντρες υφισταμένους της, την πρώτη μέρα που αναλαμβάνει τα καθήκοντά της. (300 λ.)

β) Άρθρο στο οποίο σχολιάζετε τα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις σχετικά με τους ρόλους της γυναίκας, τη θέση της στην κοινωνία και, ειδικότερα, στον εργασιακό χώρο. Το άρθρο θα δημοσιευτεί στην ιστοσελίδα/wiki του σχολείου σε ειδικό αφιέρωμα («ας μιλήσουμε για το ρατσισμό»). (300 λ.)

6. Καθηλωμένος στο αμαξίδιο

Παρακολουθήστε το βίντεο ενεργοποιώντας την υπερσύνδεση:

http://www.youtube.com/watch?v=MHoU4bLPDAQ&feature=player_embedded#!

Παραγωγή κειμένου

Αξιοποιώντας το βίντεο, προσπαθήστε να συντάξετε μια προσωπική αφήγηση για μια καθημερινή μέρα όπως την βιώνετε ως άνθρωπος που κινείται με αμαξίδιο σε μια ελληνική πόλη. Ανάλογα με τα συναισθήματα που θέλετε να προκαλέσετε στους αποδέκτες, μπορείτε να επιλέξετε το κατάλληλο ύφος (χιουμοριστικό, καταγγελτικό, φορτισμένο συναισθηματικά). Η αφήγησή σας θα δημοσιευτεί στην ιστοσελίδα/wiki του σχολείου σε ειδικό αφιέρωμα («ας μιλήσουμε για το ρατσισμό»). (300 λ.)

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Το θέμα του ρατσισμού είναι πολυεπίπεδο και μπορεί να λάβει ποικίλες εκδοχές. Μπορεί, για παράδειγμα, να λάβει τη μορφή project, στο πλαίσιο του οποίου οι μαθητές συγκεντρώνουν ποικίλο κειμενικό υλικό, το επεξεργάζονται, το σχολιάζουν και το αξιοποιούν για την παραγωγή των δικών τους κειμένων. Η ποικιλία των παραγόμενων κειμένων μπορεί να διευρυνθεί με την κατασκευή αφίσας, ηλεκτρονικής ή έντυπης, ψηφιακής αφήγησης, ερωτηματολογίου για τη διενέργεια έρευνας, σεναρίου, θεατρικού έργου κλπ. Στα πλαίσια των άλλων μορφών σχολικού γραμματισμού (ημιτυπικού και άτυπου) το αφιέρωμα μπορεί να περιλαμβάνει δράσεις όπως: ανέβασμα θεατρικής παράστασης, οργάνωση έκθεσης (αφίσας, φωτογραφίας, βιβλίου, ταινιών κλπ.).

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Η υιοθέτηση συγκεκριμένου ρόλου και οπτικής γωνίας για την παραγωγή των κειμένων βοηθά, ενδεχομένως, τους μαθητές να διευρύνουν την εμπειρία τους σχετικά με το φαινόμενο του ρατσισμού, να κατανοήσουν τη θέση και την οπτική του Άλλου, να επανεξετάσουν στερεότυπες αντιλήψεις και να προσεγγίσουν με βιωματικό τρόπο την έννοια της πνευματικής ανεκτικότητας. Η συνεργατική γραφή, από την άλλη, τους δίνει τη δυνατότητα να διαχειριστούν προβλήματα που ανακύπτουν στο πλαίσιο της ομάδας, προκειμένου να φέρουν σε πέρας το έργο τους. Στο επίκεντρο της διδασκαλίας βρίσκεται ο λόγος των μαθητών και όχι του δασκάλου, γεγονός που τους επιτρέπει να αναλάβουν πρωτοβουλίες, να αυτενεργήσουν και να συνειδητοποιήσουν καλύτερα τον δικό τους ρόλο στη διαδικασία της μάθησης.

Τα αναμενόμενα προβλήματα έχουν να κάνουν κυρίως με την ετοιμότητα και ωριμότητα των μαθητών ως προς τη συνεργατική διαδικασία, τη διαχείριση του

χρόνου για την ολοκλήρωση της εργασίας τους και την ουσιαστική και τεκμηριωμένη κριτική όσον αφορά στα κείμενα των συμμαθητών τους. Σημαντικό ρόλο για την αναπλαισίωση της όλης διαδικασίας και τον εμπλουτισμό της με χαρακτηριστικά αυθεντικής μάθησης καταλαμβάνουν τα προτεινόμενα περιβάλλοντα του Web 2.0 (ιστολόγιο, Wiki). Ωστόσο, η εμπειρία των εφαρμογών δείχνει, ιδιαίτερα στο Λύκειο, ότι οι μαθητές δυσκολεύονται να λειτουργήσουν ως μέλη μιας ψηφιακής κοινότητας και να αναπτύξουν ενεργό συμμετοχή σ' αυτή για λόγους που σχετίζονται με το βεβαρυμμένο πρόγραμμά τους αλλά και με τα εδραιωμένα σχήματα για τον ατομικό χαρακτήρα της μάθησης. Θα πρέπει, επομένως, ο διδάσκων να λάβει υπόψη του όλες αυτές τις παραμέτρους, φροντίζοντας πρώτα απ' όλα να διαμορφώσει στο πλαίσιο του σχολικού χώρου και χρόνου σχέσεις εμπιστοσύνης και αλληλοσεβασμού με τους μαθητές του.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Collis, B. & Moonen, J. 2005. *An on-going journey: Technology as a learning workbench*. The Netherlands: University of Twente, Enschede.

Κουτσογιάννης, Δ. 1998. *Περιθώρια δημιουργικής αξιοποίησης των ηλεκτρονικών υπολογιστών στη διδασκαλία του γραπτού λόγου: έρευνα σε μαθητές Α' Γυμνασίου*. Διδακτορική διατριβή, Τομέας Γλωσσολογίας, Τμήμα Φιλολογίας, Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη.

Κουτσογιάννης, Δ. 2011. ΤΠΕ και γλωσσική διδασκαλία. Οι τρεις αλληλένδετοι κύκλοι. Στο *Μελέτη για την αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Γενικό πλαίσιο και ιδιαιτερότητες*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας. Διαθέσιμο στο:

http://www.greeklanguage.gr/sites/default/files/digital_school/p3.1.2_glwssa_bth_mia.pdf [21/3/2013]

Μπαλτά, Β., Νέζη, Μ. & Σεφερλή, Ν. 2011. Ψηφιακός γραμματισμός σε περιβάλλον wiki: πειραματικές εφαρμογές παραγωγής λόγου κατά τη διδασκαλία της Νεοελληνικής γλώσσας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Στο Κ. Γλέζου & Ν. Τζιμόπουλος (επιμ.): *Πρακτικά Εργασιών 6^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου των Εκπαιδευτικών για τις ΤΠΕ «Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στη Διδακτική Πράξη»*, Σύρος, 6-8 Μαΐου 2011.

Χατζησαββίδης, Σ. χ.χ. Ο γλωσσικός γραμματισμός και η παιδαγωγική των γραμματισμών: θεωρητικές συνιστώσες και δεδομένα από τη διδακτική πράξη. <http://users.auth.gr/~sofronis/dimos/docs/ergasia116.pdf> [21.03.2013]